

Warszawa, dnia 14 marca 2023 roku

Piotr Stenko, Warszawa

**„Postępowania w sprawach wynikających bezpośrednio z postępowań
upadłościowych i ściśle z nimi powiązanych
w europejskim prawie procesowym cywilnym i upadłościowym”**

I. KONSPEKT

1. Wprowadzenie:

1.1. Uwagi wstępne:

1.1.1. Wyłączenie „upadłości, układow i innych i innych podobnych postępowań” z zakresu instrumentów europejskiego prawa procesowego cywilnego – art. 1 ust. 2 lit. b) Rozporządzenia 1215/2012¹ i Konwencji z Lugano²;

1.1.2. Perspektywa historyczna:

- (i). rozwój europejskiego prawa procesowego cywilnego (m.in. Konwencja Brukselska, Rozporządzenie 44/2001) i upadłościowego (projekty konwencji upadłościowych i Rozporządzenie 1346/2000);
- (ii). wyodrębnienie kategorii „postępowań w sprawach wynikających bezpośrednio z postępowań upadłościowych i ściśle z nimi powiązanych”;

1.1.3. Skutki kwalifikacji sprawy (zarys).

2. Aktualny stan prawny:

2.1. Rozporządzenie 848/2015 i Rozporządzenie 1215/2012;

2.2. Czy wprowadzenie art. 6 Rozporządzenia 848/2015 rozwiązało problem?

3. Aktualne problemy związane z wyłączeniem postępowań indywidualnych powiązanych z upadłością na gruncie europejskiego prawa procesowego cywilnego:

3.1. Postępowania zbiorowe objęte zakresem zastosowania Rozporządzenia 848/2015, a zakres wyłączenia z art. 1 ust. 2 lit. b) Rozporządzenia 1215/2012:

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z 12 grudnia 2012 roku w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej z 20 grudnia 2012 roku, L 351/1 („**Rozporządzenie 1215/2012**”).

² Konwencja o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, podpisana w Lugano 30 października 2007 roku, Dz.Urz. UE z 10 czerwca 2009, L 147/5 („**Konwencja z Lugano**”).

Konspekt

śmierć koncepcji unikania luk pomiędzy zakresami zastosowania obydwu rozporządzeń?

- 3.2. Kwalifikacja postępowań indywidualnych jako objętych zakresem zastosowania art. 6 ust. 1 Rozporządzenia 848/2015 lub art. 1 ust. 2 lit. b) Rozporządzenia 1215/2012:
 - 3.2.1. właściwa podstawa upadłościowej kwalifikacji sprawy;
 - 3.2.2. szeroka, wąska lub zawężająca interpretacja zakresu wyłączenia;
 - 3.2.3. postępowania „w sprawach wynikających bezpośrednio z (...) postępowania” – interpretacja przesłanki podstawy prawnej sporu;
 - 3.2.4. przesłanka „ściśłego powiązania z postępowaniem upadłościowym” – spór o rolę przesłanki;
- 3.3. Pojęcie „sprawy”, „pozwu” i „powództwa” w kontekście przewidzianych regulacjami krajowymi postępowań incydentalnych prowadzonych w ramach postępowania upadłościowego (wzmianka).
4. **Skutki insolwencyjnej kwalifikacji sprawy objętej postępowaniem indywidualnym:**
 - 4.1. ograniczona *Vis attractiva concursus* - regulacje jurysdykcyjne art. 6 ust. 1 i 2 Rozporządzenia 848/2015;
 - 4.2. skutki na płaszczyźnie zawisłości sporu – *race to the court* czy *race to the judgment*?
5. **Przesłanki insolwencyjnej kwalifikacji sprawy:**
 - 5.1. sprawy wynikające „bezpośrednio z postępowania upadłościowego”:
 - 5.1.1. znaczenie przesłanki i jej kwalifikacja;
 - 5.1.2. powiązanie czy bezpośrednia zależność od statutu insolwencyjnego (art. 7 Rozporządzenia 848/2015);
 - 5.1.3. kryteria kwalifikacji sprawy jako wynikającej „bezpośrednio z postępowania upadłościowego”;
 - 5.1.4. źródło uprawnienia lub obowiązku, który stanowi podstawę powództwa jako przepisy szczególne dla postępowań upadłościowych, a nie przepisy ogólne prawa cywilnego i handlowego:
 - (i). wykładnia zakresu wyłączenia przyjęta w sprawach *Gourdain* i *Nickel & Goeldner Spedition*;
 - (ii). stan obecny;
 - (iii). sytuacje wątpliwe (sprawy *Alpenblume*, *Valach i in.*, *NK v. BNP Paribas Fortis* etc.);
 - (iv). rozgraniczenie roszczeń wynikających z naruszenia obowiązków „upadłościowych” lub „restrukturyzacyjnych”

Konspekt

i wynikających ze statutu korporacyjnego (*lex societatis*), w tym historyczne wątpliwości co do zgodności z zasadą przedsiębiorczości;

- (v). sytuacja obecna: (a) cywilna podstawa prawna (źródło roszczenia) a insolwencyjny charakter naruszonego obowiązku, odpowiedzialność deliktowa, (b) skutki dla odpowiedzialności deliktowej i niektórych podstaw bezskuteczności;
- 5.2. Sprawy „ściśle powiązane” z postępowaniem upadłościowym – kryterium funkcjonalnego związku z postępowaniem upadłościowym:
- 5.2.1. „ściśle powiązanie” z postępowaniem insolwencyjnym czy z normą prawną o insolwencyjnym charakterze;
 - 5.2.2. realizacja przez postępowanie (roszczenie) celu insolwencyjnego;
 - 5.2.3. powiązanie generalne czy konkretno-indywidualne?
 - 5.2.4. insolwencyjny cel, „ściśle powiązanie” a problematyka kręgu uczestników postępowania;
6. Europejska *vis attractiva concursus* a sprawa polska : kilka uwag nt. kwalifikacji przewidzianych prawem krajowym postępowań powiązanych z upadłością:
- 6.1. Bezskuteczność czynności prawnej względem masy upadłości lub wierzycieli upadłego:
 - 6.1.1. Bezskuteczność czynności prawnej względem masy upadłości:
 - (i). procesowa forma realizacji materialnoprawnych podstaw bezskuteczności czynności prawnej a insolwencyjna kwalifikacja sporu;
 - (ii). podstawy bezskuteczności objęte zakresem zastosowania *vis attractiva concursus*;
 - (iii). podstawy bezskuteczności nieobjęte zakresem zastosowania *vis attractiva concursus*;
 - 6.1.2. Zaskarżanie czynności upadłego dłużnika skargą pauliańską;
 - 6.1.3. Postępowania w przedmiocie przekazania do masy upadłości lub masy sanacyjnej przedmiotu czynności fraudacyjnej;
 - 6.2. Postępowania mające za przedmiot dochodzenie wierzytelności przeciwko masie albo na jej rzecz:
 - 6.2.1. postępowania mające za przedmiot wierzytelności upadłościowe i wierzytelności układowe (wierzytelności sprzed daty wszczęcia postępowania zbiorowego);
 - (i). dochodzenie wierzytelności upadłościowych lub układowych w ramach postępowań wszczętych przed wszczęciem postępowania zbiorowego; kwestia perpetuacji jurysdykcji;

Konspekt

- (ii). dochodzenie wierzytelności upadłościowych lub układowych w ramach postępowań indywidualnych inicjowanych po wszczęciu postępowania zbiorowego;
 - (iii). dochodzenia wierzytelności upadłościowych lub układowych w ramach postępowań zbiorowych (w ramach postępowań zainicjowanych zgłoszeniami wierzytelności lub np. postępowaniami sprzeciwowymi);
- 6.2.2. Postępowania mające za przedmiot roszczenia do masy upadłości, układowej lub sanacyjnej, a także inne wierzytelności nieobjęte postępowaniem upadłościowym lub restrukturyzacyjnym (nieobjęte układem);
- 6.2.3. Postępowania mające za przedmiot wierzytelności dłużnika względem osób trzecich;
- 6.3. Spory co do składu masy upadłości (art. 63a i art. 70 pr.up.);
- 6.4. Spory związane z likwidacją masy upadłości, w tym związane z prawem odrębności;
- 6.5. Odpowiedzialność reprezentantów i współników upadłego;
- 6.6. Odpowiedzialność odszkodowawcza związana z (i) wszczęciem postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości lub wszczynanego wnioskiem restrukturyzacyjnym, albo (ii) dotyczące piastunów organów postępowania upadłościowego.

7. Podsumowanie, dyskusja